सएवमुक्तोऽश्विभ्यां लब्धचक्षुरुपाध्यायसकाशमागम्योपाध्यायमभ्यवादयत् आचचक्षे च स चास्य प्रीतिमान्बभूव आह चैनं यथाश्विनावाहतुस्तथा त्वं श्रेयोऽवाप्स्यसीति ।

सर्व्वे च ते वेदाः प्रतिभास्यन्ति सर्व्वाणि च धर्म्मशास्त्राणीति एषा तस्यापि परीक्षोपमन्योः।

अथापरः शिष्यस्तस्यैवायोदधौम्यस्य वेदोनाम तमुपाध्यायः समादिदेश वत्स वेद इहास्यतां तावन्मम गृहे कञ्चित्कालं शुश्रूषुणा च भवितव्यं श्रेयस्ते भविष्यतीति । ७४०

स तथेत्युक्त्वा गुरुकुले दीर्घकालं गुरुशुश्रूषणपरोऽवसत् गौरिव नित्यं गुरुणा धूर्षु नियोज्यमानः शीतोष्णक्षुत्तृष्णादुःखसहः सर्व्वत्राप्रतिकूलस्तस्य महता कालेन गुरुः परितोषं जगाम ।

तत्परितोषाच्च श्रेयः सर्व्वज्ञतां चावाप एष तस्यापि परीक्षा वेदस्य।

स उपाध्यायेनानुज्ञातः समावृत्तस्तस्माद्गुरुकुलवासाद्गृहाश्रमं प्रत्यपद्यत।

तस्यापि स्वगृहे वसतस्त्रयः शिष्या बभूवुः स शिष्यान्किञ्चिदुवाच कर्म्म वा क्रियतां गुरुशुश्रूषा वेति ।

दुःखाभिज्ञो हि गुरुकुलवासस्य शिष्यान्परिक्लेशेन योजयितुं नेयेष। ७४५

अथ कस्मिंश्चित्काले वेदं ब्राह्मणं जनमेयः पौष्यश्च क्षत्रियावुपेत्य वरयित्वोपाध्यायं चक्रतुः।

स कदाचिद्राज्यकार्य्येणाभिप्रस्थित उतङ्कनामानं शिष्यं नियोजयामास ।

भो यत्किञ्चिदस्मद्गृहे परिहीयते तदिच्छाम्यहमपरिहीयमानं भवता क्रियमाणमिति सएवं प्रतिसन्दिश्योतङ्कं वेदः प्रवासं जगाम ।

अथोतङ्कः शुश्रूषुर्गुरुनियोगमनुतिष्ठमानो गुरुकुले वसतिस्म स तत्र वसमान उपाध्यायस्त्रीभिः सहि ताभिराह्वयोक्तः ।

उपाध्यायानी ते ऋतुमती उपाध्यायश्च प्रोषितोऽस्या यथायमृतुर्व्वन्ध्यो न भवति तथा क्रियतामेषाविषीदतीति । ७५०

एवमुक्तास्ताः स्त्रियः प्रत्युवाच न मया स्त्रीणां वचनादिदमकार्य्यं करणीयं नह्यहमुपाध्यायेन सन्दिष्टोऽकार्य्यमपि त्वया कार्य्यमिति ।

तस्य पुनरुपाध्यायः कालान्तरेण गृहमाजगाम तस्मात्प्रवासात् सतु तदृत्तं तस्याशेषमुपलभ्य प्रीतिमानभूत्।

उवाच चैनं वत्सोतङ्क किन्ते प्रियं करवाणीति धर्म्मतोहि शुश्रूषितोऽस्मि भवता तेन प्रीतिः परस्परेण नौ सम्वृद्धा तदनुजाने भवन्तं सर्व्वानेव कामानवाप्स्यसि गम्यतामिति।

स एवमुक्तः प्रत्युवाच किन्ते प्रियं करवाणीति एवमाङ्कः।

यश्चाधर्म्मेण वै ब्रूयाद्यश्चाधर्म्मेण पृच्छति तयोरन्यतरः प्रैति विद्वेषं चाधिगच्छति। ७५५

सोऽहमनुज्ञातो भवता इच्छामीष्टं गुर्व्वर्थमुपहर्त्तुमिति तेनैवमुक्त उपाध्यायः प्रत्युवाच वत्सोतङ्क उष्यतां तावदिति।

स कदाचिदुपाध्यायमाहोत्तङ्कः आज्ञापयतु भवान् किं ते प्रियमुपहरामि गुर्व्वर्थमिति ।

तमुपाध्यायः प्रत्युवाच वत्सोतङ्क बहुशो माचोदयसि गुर्व्वर्थमुपाहरामीति तद्गच्छैनां प्रविश्योपाध्यायानीं पृच्छ किमुपहरामीति एषा यद्ब्रवीति तदुपाहरस्वेति सएवमुक्तो उपाध्यायेनोपाध्यायानीमपृच्छत् भगवत्युपाध्यायेनास्म्यनुज्ञातो गृहं गन्तुमिच्छामीष्टं ते गुर्व्वर्थमुपहृत्यानृणो गन्तुमिति।

तदाज्ञापयतु भवती किमुपहरामि गुर्व्वर्थमिति सैवमुक्तोपाध्यायानी तमुतङ्कं प्रत्युवाच गच्छ पौष्यं प्रति राजानं कुण्डले भिक्षितुंतस्य क्षत्रियया पिनद्धे ।